

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
ФАКУЛТЕТ „ФИНАНСОВО - СЧЕТОВОДЕН“
КАТЕДРА „ФИНАНСИ“

УТВЪРЖДАВАМ:

Ректор:

(Проф. д-р Пл. Илиев)

У Ч Е Б Н А   П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: “РЕГУЛИРАНЕ И НАДЗОР НА ФИНАНСОВИЯ СЕКТОР”;

ЗА СПЕЦ: „ФИНАНСИ“; ОКС „бакалавър“

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 4; СЕМЕСТЪР: 7;

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 150 ч.; в т.ч. аудиторна 45 ч.

КРЕДИТИ: 5

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО(часове)</i>	<i>СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:		
Т. ч.		
• ЛЕКЦИИ	30	2
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	15	1
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	105	-

Изготвили програмата:

1. ....
(доц. д-р Л. Георгиев)

2. ....
(гл. ас. д-р Н. Вълканов)

Ръководител катедра: .....
„Финанси“ (проф. д-р Ст. Вачков)

I. АНОТАЦИЯ

Цел на дисциплината е осигуряването на базисни знания в областта на регулациите и надзорната дейност в рамките на финансовия сектор.

В лекционния курс се разглеждат особеностите на финансовото регулиране, вариантите за изграждане на регулаторни структури, както и спецификите на регулаторния инструментариум. Акцентира се върху съвременните практики, свързани с тенденциите за осъществяване на макропруденциална надзорна дейност и регулиране на финансовия сектор на системно равнище. Специално внимание се отделя на Compliance-дейността, на вътрешния нормативен контрол, както и на вътрешния одит в отделните финансови институции. Разгледани са ключови чувствителни дейности и процедури и свързаната с това оценка на риска от несъответствия и нарушения.

В резултат на обучението студентите придобиват знания за същността и особеностите на финансовото регулиране, за спецификите на регулаторния инструментариум, за особеностите на макропруденциалното регулиране, за вариантите при институционалното позициониране на отделните регулаторни структури. Заедно с това се дават и знания относно глобалните финансови регулаторни стандарти и практики, както и за наднационалните институции, свързани със създаването им. Дисциплината дава и знания, свързани с транслирането на надзорната дейност на нивото на отделната финансова институция чрез външното и вътрешното одитиране, осигуряването на нормативно съответствие (compliance) и прилагането на механизмите на постоянния контрол.

Приложението на знанията и уменията се изразява в способността на студентите да формират собствени компетенции по отношение познаването на съвременните регулаторни и надзорни практики, както и вариантите за тяхното прилагане на равнище отделна финансова институция.

Получените знания и умения имат практическо приложение в работата на ангажираните с осигуряването на нормативно съответствие и осъществяването на вътрешна контролна дейност, експертите в областта на външния одит, мениджърите на отделните финансови институции, работещите в сферата на контрола на риска, както и специалистите от регулаторните и надзорни агенции на финансовия сектор.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

No. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СЗ	ЛУ
ТЕМА 1. ОСНОВИ НА ФИНАНСОВОТО РЕГУЛИРАНЕ		3	2	
1.1	Същност и особености на финансовото регулиране			
1.2	Предпоставки за регулиране на финансовия сектор			
1.3	Специфика на финансовите регулации			
1.4	Базисни принципи при регулирането на финансовата дейност			
ТЕМА 2. РЕГУЛАТОРЕН ИНСТРУМЕНТАРИУМ		3	1	
2.1	Базисен регулаторен инструментариум			
2.2	Специфични регулаторни дейности			
ТЕМА 3. РЕГУЛИРАНЕ НА МИКРО И МАКРОРАВНИЩЕ		3	1	
3.1	Регулиране на микроравнище			
3.2	Предизвикателството „граничен проблем“ (boundary problem)			

3.3	Системният риск като предпоставка за провеждане на макропруденциални регулаторни дейности			
ТЕМА 4. МАКРОПРУДЕНЦИАЛНО РЕГУЛИРАНЕ		2	1	
4.1	Специфика и обхват на макропруденциалното регулиране			
4.2	Механизми за осъществяване			
4.3	Интегритет на регулаторни политики			
ТЕМА 5. РЕГУЛАТОРНИ СТРУКТУРИ		2	1	
5.1	Институционална архитектура на регулаторната и надзорна дейност			
5.2	Видове регулаторни структури			
5.3	Модели за регулаторно позициониране			
ТЕМА 6. ГЛОБАЛНИ РЕГУЛАТОРНИ СТАНДАРТИ		2	1	
6.1	Основни регулаторни стандарти			
6.2	Базисни регулаторни изисквания за минимален капитал и ликвидност			
6.3	Институции, създаващи глобални регулаторни стандарти			
ТЕМА 7. САМОРЕГУЛИРАНЕ ВЪВ ФИНАНСОВИЯ СЕКТОР		2	1	
7.1	Същност на саморегулацията			
7.2	За връзката „етика - надзорна дейност” при финансовите регулации			
7.3	Професионално-етични кодекси във финансовите институции			
ТЕМА 8. COMPLIANCE MANAGEMENT В АРХИТЕКТУРАТА НА СЪВРЕМЕННАТА ФИНАНСОВА ОРГАНИЗАЦИЯ		3	2	
8.1	Специфика на дейността “Compliance”			
8.2	Основни компетенции			
8.3	Обхват и позициониране			
8.4	Звено за нормативно съответствие (Compliance) – същност и основни компетенции			
ТЕМА 9. ВЪТРЕШЕН НОРМАТИВЕН КОНТРОЛ		2	1	
9.1	Международни стандарти в областта на вътрешния нормативен контрол			
9.2	Организация на вътрешния нормативен контрол			
9.3	Система за постоянен контрол			
ТЕМА 10. ВЪТРЕШНИЯТ И ВЪНШНИЯТ ОДИТ В ПОДКРЕПА НА ФИНАНСОВОТО РЕГУЛИРАНЕ		3	1	
10.1	Равнища на контрол и видове одитни проверки			
10.2	Външно одитиране			
10.3	Същност и функции на вътрешния одит			
10.4	Механизъм за осъществяване на вътрешен одит			
ТЕМА 11. ОЦЕНКА НА РИСКА ОТ НАРУШЕНИЯ В ДЕЙНОСТТА НА ФИНАНСОВИТЕ ИНСТИТУЦИИ		3	2	
11.1	Дефиниране на чувствителни дейности и процедури			
11.2	Рисково третиране на чувствителни дейности и процедури			
11.3	Интегритет с общата рискова политика на финансовата институция			

ТЕМА 12. ФИНАНСОВО РЕГУЛИРАНЕ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ		2	1	
12.1	Единен европейски надзорен механизъм			
12.2	Европейски органи за регулиране и надзор			
12.2.1	Европейски съвет за системен риск (ESRB)			
12.2.2	Европейски банков орган (ЕВА)			
12.2.3	Европейски орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване (ЕЮРА)			
12.2.4	Европейски орган за ценни книжа и пазари (ESMA)			

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ:

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриален (текущ) контрол		
1.1	Решаване на казус с практическа насоченост	1	20
1.2	Изготвяне на задание за текущ контрол	1	20
Общо за семестриален контрол:		2	40
2.	Сесиен (краен) контрол		
2.1	Текуща оценка - решаване на комбиниран тест, включващ затворени и отворени въпроси	1	65
Общо за сесиен контрол:		1	65
Общо за всички форми на контрол:		3	105

IV. ЛИТЕРАТУРА

Задължителна литература:

1. Георгиев, Л. Н. Вълканов. Финансово посредничество, Трето допълнено и преработено издание, ИК „Стено”, Варна, 2014.
2. Вълканов, Н. Същност и позициониране на дейността “AML Compliance” в архитектурата на съвременната банкова организация, Сборник студии „Финанси и устойчиво развитие“. Варна: Издателство „Наука и икономика“, ИУ – Варна, 2013.

Препоръчителна литература:

1. Вълканов, Н. Постигане на регулаторна ефективност чрез установяване на макропруденциални регулаторни подходи, Сборник с доклади от конференция „Следкризисният финансов свят – стагнация или радикална промяна”, Равда, 2015.
2. Вълканов, Н. Макропруденциалното регулиране като иновативен подход за осъществяване на ефективен надзор върху финансовия сектор, Сборник с доклади от конференция „Икономиката в променящия се свят: национални, регионални и глобални измерения”, Варна, 2015.
3. Andenas, M., Chiun, Ir. The Foundations and Future of Financial Regulation: Governance for Responsibility, 2013.
4. Bank for International Settlements. Compliance and the Compliance Function in Banks, Basel, 2005.
5. Bank for International Settlements. Core Principles for Effective Banking Supervision, 2012.
6. Bank for International Settlements. The Internal Audit Function in Banks, 2011.
7. Llewellyn D. Post Crisis Regulatory Strategy: A Matrix Approach. SUERF/Central Bank and Financial Services Authority of Ireland, Conference, Dublin, 2010.
8. Steinberg, R. Governance, Risk Management, and Compliance: It Can't Happen to Us - Avoiding Corporate Disaster While Driving Success, John Wiley & Sons, 2011.